BOLALARDA SUPRAVENTRIKULYAR TAXIKARDIYA: TASHXIS VA DAVOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI

Omonova Moxichexra Olimjon qizi - talaba
Axmadaliyev Shoxrux Shuxratovich - Ph.D., dotsent
Farg‘ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti

Annotatsiya. Supraventrikulyar taxikardiya (SVT) bolalar yoshida uchraydigan eng muhim simptomatik ritm buzilishlaridan biri bo‘lib, u ko‘pincha to‘satdan boshlanishi va to‘satdan tugashi bilan tavsiflanadi. Adabiyotlarda SVT pediatrik populyatsiyada taxminan **0,1–0,4%** hollarda uchrashi, ayniqsa chaqaloqlar va erta yoshdagi bolalarda klinik jihatdan og‘irroq kechishi qayd etilgan. Chaqaloqlarda SVT yurak yetishmovchiligi belgilari, emishning sustlashuvi, bezovtalik va rangparlik bilan namoyon bo‘lishi mumkin, katta yoshdagi bolalarda esa yurak urib ketishi, bosh aylanishi, ko‘krakdagi noqulaylik va holsizlik ko‘proq kuzatiladi. Zamonaviy yondashuvda tashxis elektrokardiografiya, Holter-monitoring va exokardiyografiya asosida aniqlashtiriladi, davolash esa gemodinamik holatga qarab vagal sinamalar, adenozin, antiaritmik dorilar hamda takrorlanuvchi hollarda kateter ablatsiyani o‘z ichiga oladi.

Kalit so‘zlar: supraventrikulyar taxikardiya, bolalar kardiologiyasi, AVRT, AVNRT, adenozin, vagal sinama, kateter ablatsiya, aritmiya.

Dolzarblik. SVT bolalarda eng ko‘p uchraydigan simptomatik taxiaritmiyalardan biri bo‘lib, pediatrik kardiologiya va shoshilinch tibbiyot amaliyotida alohida ahamiyatga ega. Ayniqsa chaqaloqlarda bu holat uzoq davom etsa, miokard funksiyasining pasayishi va ikkilamchi dilatatsion kardiomiopatiyaga olib kelishi mumkin. Katta yoshdagi bolalarda esa SVT hayot sifatini pasaytiradi, jismoniy faollikni cheklaydi va qaytalanuvchi xurujlar sababli ko‘p marotaba shifoxonaga murojaat qilishga olib keladi. Shu sababli kasallikni erta aniqlash, to‘g‘ri differensial tashxis qo‘yish va davolashning optimal taktikasini tanlash dolzarb masala bo‘lib qolmoqda.

Foydalaniladigan usullar va materiallar. Mazkur tezis adabiyotlar sharhi asosida tayyorlandi. Tahlil uchun supraventrikulyar taxikardiyaning pediatrik yoshdagi klinik kechishi, diagnostikasi va davolashiga bag‘ishlangan PubMedda indekslangan sharh maqolalar, ESC klinik tavsiyalari hamda bolalarda ablatsiya natijalarini baholagan ko‘p markazli tadqiqotlar tanlab olindi. Adabiyotlarni saralashda kasallikning tarqalishi, asosiy mexanizmlari, klinik belgilari, o‘tkir xurujni bartaraf etish usullari va uzoq muddatli davolash natijalariga alohida e’tibor qaratildi.

Natijalar. Tahlil natijalari shuni ko‘rsatdiki, bolalarda SVTning eng ko‘p uchraydigan shakli **AVRT** bo‘lib, undan keyin **AVNRT** turadi; atrial taxikardiya va boshqa shakllar nisbatan kamroq uchraydi. Klinik jihatdan chaqaloqlarda yurak urish tezligi ko‘pincha **200–300/min**, katta bolalarda esa **180–250/min** atrofida bo‘lishi mumkin. O‘tkir xurujni davolashda birinchi bosqichda vagal sinamalar tavsiya etiladi; ular samara bermasa, monitor kuzatuvi ostida tez vena ichiga yuboriladigan **adenozin** birinchi tanlov dori vositasi hisoblanadi. Gemodinamik jihatdan beqaror bemorlarda esa sinxron elektr kardioversiya qo‘llanadi. Takrorlanuvchi yoki doriga qaram hollarda antiaritmik profilaktika qo‘llanadi, simptomatik katta bolalar va o‘smirlarda esa kateter ablatsiya yuqori samarali va nisbatan xavfsiz usul sifatida ko‘riladi. Yirik ko‘p markazli kuzatuvda bolalarda ablatsiya muvaffaqiyati aksessuar yo‘llarda **92%**, AVNRTda **97%**, atrial taxikardiyada **89%** bo‘lgani qayd etilgan.

Xulosa. Supraventrikulyar taxikardiya bolalarda keng uchraydigan va yoshga qarab turlicha klinik manzara beradigan aritmiyadir. Uning muvaffaqiyatli boshqaruvi erta tashxis, EKG asosida aniq ritm identifikatsiyasi va gemodinamik holatni to‘g‘ri baholashga tayanadi. O‘tkir bosqichda vagal sinamalar va adenozin asosiy davolash usullari bo‘lsa, qaytalanuvchi hollarda antiaritmik profilaktika va kateter ablatsiya yuqori natija beradi. Demak, SVT bo‘lgan bolalarda individual yondashuv, yosh omili va aritmiya mexanizmini hisobga olish samarali davolashning asosiy sharti hisoblanadi.